

Немања Митровић

ОСМЕХ ЦРНОГ ПИТА

(одломак из романа)

Из мисли дубљих од најдубљег сна буди ме накашљавање учитеља историје. Заспао сам на часу биологије, преспавао одмор и пробудио се усред часа историје. Учитељ поправља наочаре и чвор кравате, глади ћелу и почиње час гласом каквим се изводи опера... не опера, него опело:

– Спарта се налазила на Пелопонезу и била је позната по...

– Санскритски глагол *сјардхатхе* значи *борити се* и *сјорити се* ... – почиње Кришна да ми шапуће на уво, да учитељ не чује, и док ја размишљам о сличности српских глагола *борити се* и *сборити*... *сјорити се*, Кришна наставља – а од глагола *сјардхатхе* долази и сбрритишка именица *сјорити*. Као што је од колосеума настао стадион, од борбе је настао спорт.

– Јунаштво је изнад сваке узвишености, врлина над врлинама! – звечи глас учитеља Шефића... Шевића у мраку шлема којим га окива мој све тврђи сан.

Лепа реч гвоздена врата отвара, али ми визир, упркос свом лепом називу, не допушта да видим лице говорника. Очи су огледало душе, док им шлем не угаси сјај.

– Не, јунаштво је ниже од сваке нискости, беда над бедама! – одвраћам са одвратношћу.

Шлем ми се уноси у лице, оштри врх визира забада ми се у врх носа као кљун грабљивице, и мрак ме гледа кроз решетке, режећи и шиштећи.

Као што старачки тврда земља жуди за кишом, лудило и мржња вапе за детиње меким гласом разума и љубави, помишљам, па узвикујем:

– Јунаштво је лудост! У ствари, није ни лудост, јер лудост не иде уходаним путевима него се ломата далеко од њих, откривајући нове путеве, док јунаштво опробаним средствима жели да се домогне богатства, части и славе. Осим тога, јунаци су ташти и безбожни јер стављају на коцку и своје и туђе животе! Ипак, већина људи сматра да оклоп заслужује дивљење и поштовање, а богомдана голотиња срамоту и презир.

Јунаштво није лудост, јер је лудост јединствена, непоновљива и надахнута, а јунаштво је најбедније, осредње подражавање. Јунаштво није лудост него обична подлост, кукавичлук! Зашто би неко желео да буде силан, ако не зато што се плаши.

Витезови се не пирлитају да би задивили даме него да би застрашили противнике. Исто важи за мужјаке разних животињских врста, као што су, рецимо, паун и певац.

Глава ми пада на клупу, то ми се последњих година редовно догађа на часовима историје, толико је тај предмет беспредметан. Кроз сени мртвих и сенке сна, између црнила цртежа и црнила слова, тонем, кроз клупу и књигу раширену на њој као подметач за главу, у древни, непомућени мрак подземља, одакле се вади руда за израду оружја, алата којим се једна животињска врста, толико паметна и узвишена да се многи чуде што је неко уопште сматра животињском, служи више него речима... можда зато што постоји толико различитих језика да је сваки разговор осујећен па не остаје ништа осим макљања.

Различитост језика није само камен спотицања у општењу два народа него и камен темељац њиховим ратовима, праг капије која води право у пакао.

– Али, ти језици се разликују много мање него што изгледа! На енглеском се *Ковати* каже *coin*. *Руда* се на енглеском каже *ore* а енглески придев *rude* значи *сиров*... како је руда сировина, јасно је... – виче Тата, заглушен цвочотом маљева на наковњима, сличном звоњави погребних звона.

Скривени у гробном мраку, патуљци топе руде и кују свето... светло оружје. Јаловина је слична грудвама охлађене лаве, метеорима који су чудом доспели у подземље. Али, ни то ми чудо не изгледа нарочито

чудно кад помислим да једно сунце гори над нашим главама, а друго под нашим ногама.

– Ноћу су оба сунца под нашим ногама – каже ми Веверица – и онда свеморем над нашим очима заискри икра небројених сунца.

Кроз прозорче бачвискафа које замало додирујем носем упирем поглед у ниско небо с којег сталактити висе као скамењена киша. Одсјај подземног сунца пробија се из дубине кроз распукло, уздрхтало тло, претварајући капље воде и кристале на стенама у звезде које гаси наилазак мрачног облака.

Знао сам да облаци плове небом, а сад видим, иако не видим прст пред оком, да их има и под земљом. Само што подземни облаци нису од воде него од дима.

– Дозволите да кажем да се *дим* на немачком каже *Hebel* па излази да и под земљом има неба – апортира... рапортира Грунф и заузима став скакача на скијама.

Кад сунце зађе за земљу, из понора изрони ноћ, мрачна и светлуцава као и вечна ноћ подземља, где патуљци топе руду на огњиштима, али не на обичним него на магматским огњиштима. Кују топузе сличне ружама, бодеже и мачеве сличне листовима, штитове и оклопе сличне оклопима зглавкара.

– *Наковањ* се на енглеском каже *anvil...* и *Incis* – каже Капетан Кука, заглушен куцањем чекића по наковњима. У српској именици *наковањ* одзвања енглески узвик *knock*, а у енглеској именици *incis* српски узвик *куц!*

– На свахилију се *наковањ* каже *јанакуца* – цмокће... цвокоће Црни Пит као чекић на наковњу.

– Ето, свахилијска именица *јанакуца* очигледно... и сасвим разумљиво, долази од енглеске именице *incis* – каже Капетан Кука, а Деда Мраз га прекида, црвен као пећ:

– *Incis* није енглеска него латинска именица, као што Црни Пит није Ваша, него моја десна рука!

– Можда је очигледно да свахилијска именица *јанакуца* потиче од енглеске именице *incis*, али је ушичујно да више личи на српску именицу *наковањ*, јер деле слог *нак* – хлади Тата Деда Мраза.

- А то је на енглеском *knock* – куца... штуца Капетан Кука.
  - На старогрчком се *наковањ* каже *акмоун* – каже Пан, а Тата... Тета Цица кликће:
  - О! Па то подсећа на акнути... и мунути!
  - *Мајдан* се на енглеском пише *tine*, а каже се *мајн* – каже Тата.
  - Српска именица *мајдан* подсећа ме на свахилијску именицу *мадини*, што значи *минерал* – каже Црни Пит, а ја размишљам о томе да *pit* на енглеском значи *јама*, *ионор* и *рудник*... и о томе да је Црни Пит црн као рудар... ипак, осмех блиста на његовом лицу као млад месец у ноћи, док Татин и мој осмех личе на улаз у гроб или у рудничко окно.
  - Пит је Петар од миља, а Петар потиче од старогрчке именице *петрос*, што значи *камен* или *сџена* – одговара Пан на моје мисли.
  - На немачком се *мајдан* каже *Грубе* – грди... грми Грунф, а Тата му упада у реч:
  - Мени то Ваше *Грубе* личи на српску именицу *џроб*.
  - Не, *џроб* се на немачком каже *Граб*... и *Груфџ* – одговара Груфт... Грунф ко из гроба, не толико дубоким и страшним колико нечујним и сагласним... сабласним гласом.
  - На енглеском се *ископавање* каже *scoop out* – ископава Тата још један сrbритишки когнат.
  - На немачком се *копавање* каже *џрабен* – дроби Грунф, а Тата додаје – мени то звучи на *џоџребаџи* или *џоџрејсџи*, то јест сахранити, што не значи копати или ископати него, напротив, закопати.
  - *Ашов* се на енглеском каже *shovel*, *џијук* се каже *pickax*, што је исто, али и *mattock*, што је пљунута српска именица *моџка*... не *моџка*, него *моџика*, док се *моџика* на енглеском каже *hoe*, што више личи на узвик него на именицу – пијуче и хуче Тата.
- Куцање чекића по наковњима заглушује наше речи и разбија реченице у парампарчад, тутњавом безброј гвоздених срца.
- Дозволите... *срце* се на енглеском каже *heart*, а на немачком *Herz*... и *Kern*, што одговара енглеској именици *core*, а *core* значи *срце* и *срж*...

Огњиште се на енглеском каже *hearth*, а на немачком *Herd*... – хрче Грунф у ставу мирно, сличан крајпуташу или покојнику ког су посадили на ноге.

– Сасвим је сувисла сличност енглеских именица *heart* и *hearth* и немачких именица *Herz* и *Herd* јер је срце огњиште, да не говоримо о огњеном срцу то јест сржи Мајчице Земље – каже Тата.

– Огњиште се на немачком каже и *Камин* – додаје Грунф, а Тата каменује... аминује:

– Што личи на српску именицу *камен* јер се камини праве од камена.

– *Маљ* се на енглеском каже *mallet*... а то ме подсећа на именице *млаћ* и *замлаћ*... и на глагол *млаћити*. Енглеска именица *baton* преводи се српском именицом *палица*, а јасно је да се ради о *бајини*... *бајинати* или *бићи* се на енглеском каже *beat!* – звони језик у Татиним устима као бат у звону... нажалост, не у оном које означава крај часа – *Масе* на енглеском значи *буздован*, а невиђено личи на српску именицу *мацола*. *Мацола* се на енглеском каже *tilt hammer*. Знаш ли, сине мој, који је јунак користио мацолу уместо буздована?

– Тор! – одговарам из прве. Колико ме уцбеници одбијају, толико ме стрипови привлаче.

– Али, Тор није стриповски него књижевни, и још старији, митолошки јунак – опомиње ме Мама која поред толико заплених стрипова не зна да је Тор један од Марвелових јунака. Или неће да призна да зна.

– Дозволите да објасним – *буздован* се на немачком каже *Mazus*, што не значи да служи за мажење – прси се Грунф у ставу мирно и лупа петом о пету... и не само петом о пету, али Тата не обраћа пажњу на његово лупетање него наставља да меље:

– Енглеска именица *tase* не личи само на српску именицу *мацола*, него и на именицу *мач*... и *мацолом* и *мацеом*, то јест буздованом и мачем се *макља*... српска именица *мач* и одговарајућа енглеска именица *sword* не личе, али су српска именица *сабља* и енглеска именица *saber* или *sabre* безмало истоветне...

– *Мач* се на санскриту каже *шастра*, а *стрела астра* – пресеца Кришна Тату, а Тата њега:

– Зато што су оштри. *Оштар* се на енглеском каже *sharp*, али и *austere*... а у српском придеву *бришак* одзвања енглески придев *brisk*.

– *Оштар* се на санскриту каже *кшара* – одсеца Кришна.

– *Шшии* се на енглеском каже *shield*. *Биџи*, то јест туђи, на енглеском се каже *beat*... енглеска именица *struggle* подсећа ме на српску именицу *сџриџаџи*, што значи *сећи*... *battle* је *биџика*, а енглеска именица *war* боги се између српских именица *борба* и *војна*. Енглески глагол *kill* значи убити а звуче на српски глагол *клаџи*, који се дословно преводи, такође сличним, енглеским глаголом *slaughter*... – кликће... кличе Капетан Петар... Петар Пан.

– *Борба* се на санскриту каже *бхара* – кричи Кришна – *Бориџи се*, *надмеџаџи се* или *суџарничџи се* каже се *сџардхџи*, али *сџардхџи* значи и *пџдражаваџи*... не надраживати него имитирати... па тако санскритски глагол *сџардхџи* одговара српском глаголу *сџрдаџи се*.

– *Биџика* се на свахилију каже *виџани* и *машиндано*... *виџани* невиђено, јер се сугласник *б* ћирилатиничном прометњом... пометњом прометнуо у сугласник *в* па се то не види баш најбоље, подсећа на српску именицу *биџика*... а *машиндано* ме подсећа на српске именице *макљање*, *масакр*, *меч* и *млађење* – млати Црни Пит рукама као да се не бори за реч него за голи живот – а *оружје* се на свахилију каже *силаха*, што ми звуче на српске именице *сила* и *насиље*.

– Мене свахилијска именица *машиндано* подсећа на *сџројев корак*, другим речима на *марџински*... *маџински корак*... краће, на *марџи*... – само што не опсује Тата.

– *Крура* на санскриту значи *окруџан*, а *окруџан* се на енглеском каже *сриел*... *окруџносџи* је на санскриту *крураџа*, а на енглеском *cruelty*... *милосџи* се на санскриту каже *џрасада*... што више личи на српску именицу *џраџијање* – тепа Кришна.

– Српска именица *јунак* личи ми на енглески придев *young*... јер *јунџи*... *јунаџи* су млади јер је младост лудост... а ту је и српска именица *унук* – уњка Тата.

– *Наџака* на санскриту значи *јунак*, а звуче на српске придеве *јак* и *наџаџи*. *Млад* се на санскриту каже *бала*, што звуче на српски придев *балав*... санскритски придев *балин* значи *моћан* и *снажан*, – скандира Кришна – а *моћ* и *снага* су одлике младости... а *брзо* и *снажно*, што је још једна одлика уоунаштва и младости на санскриту се каже *бхрџа*... *јунаштво* је други назив за храброст, а *храбар* се на санскриту каже *ахраџа*. *Биџи храбар* каже се на санскриту *дрџиноџи*, а *дрџиноџи* значи и *дрзнуџи се*... *dare* на енглеском.

– Санскритски придев *бала* одговара енглеском придеву *bold*, што значи *храбар*, а енглеска именица *courage* одговара српској именици *кураж* – каже Петар Пан.

– *Махнийшосѝ* се на санскриту каже *унмаѝха*, отуд и енглеска именица *madness...* а *сѝрах* се на санскриту каже *ѝраса* – каже Кришна.

– *Трасос* на старогрчком значи *храброст*, што личи на српску именицу *оѝресийшосѝ* и српски глагол *ѝреснуѝи* – трси се Пан.

– *Сѝаменосѝ* се на енглеском каже *stamina*,– стеђе Капетан Кука – а *чврстѝ* се каже *sturdy*, што личи на српски придев *ѝврг...* и српска именица *ѝѝијун*, очигледно, потиче од енглеске именице *спу*.

– *Шѝијун* се на санскриту каже *сѝађ* – подсећа га Кришна на нешто што кукавни Капетан Кука можда није ни знао.

– Српска именица *виновник* нечујно... нечувено ме подсећа на енглеску именицу *winner* – уђка вињак из Татиних уста – *Бес* се на енглеском каже *bate*, енглеска именица *rage* звуче на српске именице *раздраженосѝ* и *режање*, а енглеска именица *anger* на ономатопеју *grppr...*

– *Јаросѝ* се на санскриту каже *вјароша*, отуд енглеска именица *wrath*, што значи *ђнев*, боље... то јест, шта је ту боље... ближе ређи *јаросѝ* – дречи... вречи Кришна.

– Енглеска именица *wrath* личи на српски глагол *врѝиѝи*, а мало је чудо да је у њој записана српска именица *раѝ* – радује се Тата што је надмудрио Капетана Куку.

– *Раѝ* се на санскриту каже *раѝи* – срди се Кришна.

– На старогрчком се *раѝ* каже *Арес* и *ѝолемос*. *Полемос* личи на српски глагол *ѝолемисаѝи*, а како је рат све само не полемика, у суштини више личи на српски глаголе *ѝолемаѝи се*, то јест *лемаѝи се* – режи Пан.

– *Раѝ* се на латинском каже *bellum* – облизује се Деда Мрак као да је рат нешто лепо.

– Латинска именица *bellum* очигледно долази од санскритске именице *бала*, што значи *мођ* и *сила* – одвраћа Кришна.

– *Мач* се на старогрчком каже *белос* – додаје Пан – а *мали мач* се каже *махаѝра*, што звуче на српску именицу *мач* и на српски глагол *махаѝи*.

- *Маха* на санскриту значи *моћан* – размахео се Кришна.
- *Тоуз* се на старогрчком каже *скейџирон*, што звуче на српску именицу *скиџар*... – кипи... кипти Пан од беса што га прекидају.
- *Скиџар* се на енглеском каже *scepter*... *скиџар* је *жезло*... што ме наводи на сличност српских именица *жезло* и *железо* – прекида га Капетан Кука.
- *Гвожђе* се на санскриту каже *џалика*... иако *челик* није дословно *гвожђе*, није ни да није, – цвокоће... цокће Кришна – а осим тога, санскритска именица *џалика* личи и на српску именицу *железо*. Али, не заборавимо главно оружје – *човек* се на санскриту каже *ману*, што не треба по сваку цену повезивати са српским глаголом *замануџи*.
- Дозволите да приметим – *човек* се на немачком каже *Манн* – кочи се Грунф у ставу мирно. Невиђено ме подсећа на бледе, бркате крајпуташе.
- На енглеском се *човек* каже *тап*, на холандском *таап*, а на српском је то сачувано у именици *неман*... *неман* је звер, зверско је нечовечно... али, патим се... питам се, има ли веће немани од човека – вапи Тата.

